Seniorze – działaj i zmieniaj swoje miasto

Ewaluacja projektu współfinansowanego przez M. St. Warszawa

Spis treści

1. Seniorze – działaj i zmieniaj swoje miasto - diagnoza ... 2
2. Najważniejsze założenia projektu ... 4
   a) Bezpośredni kontakt ... 4
   b) Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz seniorów ... 4
   c) Międzypokoleniowo – wolontariat i współpraca przy projektach ... 6
   d) Dedykowane materiały ... 9
   e) Badanie potrzeb ... 10
3. Zaplanowane działania i ich realizacja ... 11
   a) Minidiagnoza potrzeb osób starszych, plakatowanie i ulotki ... 12
   b) Spotkania informacyjne ... 13
   c) Spotkania komputerowe ... 13
   d) Spacery badawcze ... 14
   e) Wyłonienie liderów senioralnych ... 14
   f) Przygotowanie ambasadorów i wolontariuszy ... 14
   g) Promocja działań na eventach ... 14
   h) Promocja w Internecie ... 15
   i) Generatory pomysłów ... 15
   j) Miniprojekt międzypokoleniowy ... 16
   k) Spotkanie podsumowujące ... 18
4. Co udało się nam zrobić? ... 20
   a) Złożone projekty ... 20
      Śródmieście ... 20
      Wola ... 21
   b) Dofinansowane projekty ... 22
   c) Inicjatywa lokalna ... 23
   d) Film ... 23
5. Ewaluacja ... 24
   a) ZGŁASZANIE POMYSŁÓW - od 1 grudnia 2017 do 22 stycznia 2018 ... 24
   b) WERYFIKACJA POMYSŁÓW - od 23 stycznia do 8 maja 2018 ... 25
   c) DYSKUSJE O POMYSŁACH - od 26 lutego do 18 marca 2018 ... 25
   d) GŁOSOWANIE NA POMYSŁY - od 15 do 30 czerwca 2018 ... 26
6. Rekomendacje dla M. St. Warszawy ... 27
   a) Kiedy? ... 27
   b) Gdzie i jak? ... 27
   c) Co? ... 29
7. Zestawienie działań podjętych w ramach projektu wraz z liczbą uczestników ... 30

Redakcja: Aleksandra Strejmer, Fundacja Fundusz Współpracy, Warszawa 2018r.
Ewaluacja sfinansowana przez M. St. Warszawa w ramach projektu „Seniorze-działaj i zmieniaj swoje miasto".

Projekt współfinansuje M. St. Warszawa

1. Seniorze – działaj i zmieniaj swoje miasto – diagnoza

Porównanie II i III edycji BP ukazuje, że osoby po 60 roku życia coraz rzadziej głosują w budżecie – 15% w 2016, 9% w 2017 (choć w strukturze wieku Warszawy nie są – z kolejnymi latami – coraz mniej liczną grupą). Zgodnie z danymi o strukturze ludności Warszawy wg grup wiekowych GUS w 2015 osoby powyżej 60 roku życia stanowiły 27% mieszkańców miasta – widać więc wyraźną dysproporcję między liczebnością tej grupy w strukturze wieku mieszkańców Warszawy i osób głosujących w budżecie partycypacyjnym. Co więcej, ta dysproporcja się pogłębia.

Zgodnie z raportem „EWALUACJA PROCESU BUDŻETU PARTYCYPACYJNEGO w WARSZAWIE NA ROK 2017", 52% osób w wieku powyżej 65 roku życia na pytanie „Czy słyszał(-a) Pan(-i) o budżecie partycypacyjnym/obywatelskim w Warszawie?" odpowiedziało przecząco. Podczas ewaluacji badani zwracali uwagę, że kampania informacyjna nie dociera do wszystkich grup.

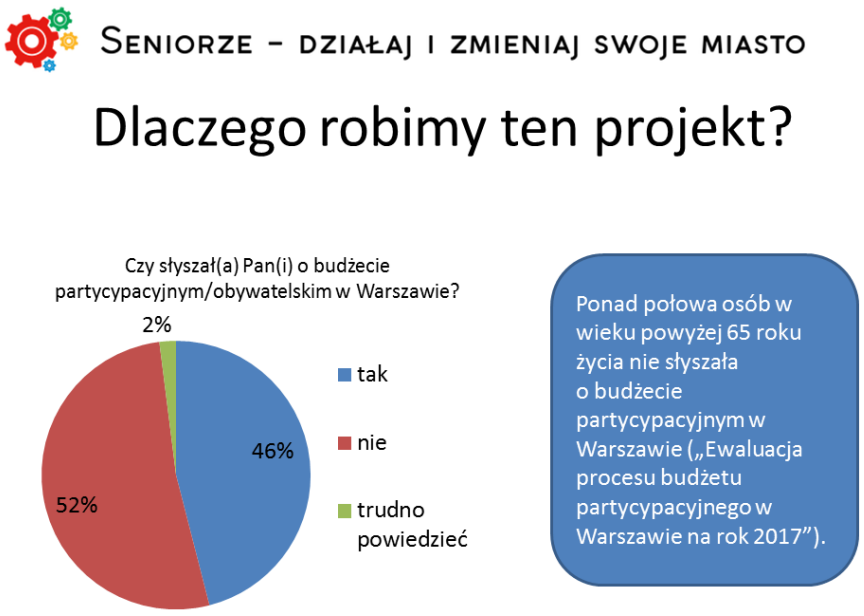

Do grup wykluczonych zaliczano głównie seniorów – podkreślano brak wykorzystania kanałów informacji czy przyjaznych im miejsc – czyli to, na co ten projekt kładzie nacisk. Biorąc pod uwagę dane dotyczące tego, ilu seniorów głosowało, można wyciągnąć wniosek, że najwyraźniej grupa ta, nawet jeżeli wie o BP, głosuje rzadziej niż inne. Może to wynikać z konieczności udania się do miejsca głosowania, ale również może wiązać się z zastosowaną stylistyką promocyjną, bardziej odpowiadającą młodszym grupom. W efekcie osoby starsze mogą nie odbierać przekazu medialnego jako kierowanego również do nich. Potwierdzają to dane, według których estetyka kampanii promocyjnej najbardziej przypadła do gustu najmłodszej grupie pytanych (wiek 15–19 lat), najmniej zaś najstarszej (65+). Najstarsza grupa wiekowa uznała także plakaty za nieczytelne. Kwestię czytelności plakatów poruszano również w dyskusji na fanpage'u BP, gdzie pojawiały się uwagi, że czcionki na plakatach są zbyt małe dla osób starszych. Wartość informacyjna kampanii została oceniona jako bardzo niska, wyrażane opinie były bardzo zgodne i dotyczyły wykorzystanych motywów. Badani zgodnie uznali, że komiksowa forma promocji nie była najtrafniejsza – wydawała się być skierowana jedynie do osób młodych, a nie do każdego mieszkańca.

SENIORZE – DZIAŁAJ I ZMIENIAJ SWOJE MIASTO

Dlaczego robimy ten projekt?

Estetyka kampanii promocyjnej BP najbardziej przypadła do gustu najmłodszej grupie pytanych (wiek 15–19 lat), najmniej zaś najstarszej (65+). Najstarsza grupa wiekowa uznała plakaty za mało czytelne.

W związku z tym przy tworzeniu materiałów promocyjnych skonsultowaliśmy je z osobami starszymi.

Dotychczasowe doświadczenia pokazują, że odsetek seniorów, którzy biorą udział warszawskim budżecie partycypacyjnym jest niewielki i dużo niższy niż ogół głosujących. W 2016 roku osoby, które ukończyły 60 lat, złożyły około 5% wszystkich projektów, a w 2017 – 6%.

Seniorzy też rzadko angażują się w głosowanie – w 2016 roku w każdej z dzielnic do głosowania poszło od 1% do 5% osób, które ukończyły 60 lat. Frekwencja w głosowaniu wśród osób, które ukończyły 60 lat dla dzielnic Wola i Śródmieście znajduje się poniżej mediany dla wszystkich Warszawskich dzielnic (2,89%), choć są to zgodnie z danymi GUS, jedne z demograficznie najstarszych dzielnic. W Śródmieściu głosuje jedynie 1,96% seniorów, na Woli – 2,83%. Choć budżet partycypacyjny realizowany jest już kolejny rok, jego rozpoznawalność jest stosunkowo niska – świadczą o tym statystyki udziału, a także oświadczenia oferentów.

SENIORZE – DZIAŁAJ I ZMIENIAJ SWOJE MIASTO

Kiedy?

- W całym okresie realizacji budżetu partycypacyjnego, od września 2017r. do lipca 2018r.

2. Najważniejsze założenia projektu

a) Bezpośredni kontakt

Działania zaplanowane w projekcie pomyślane zostały tak, żeby docierać do konkretnych osób – nie były one nastawione na dużą skalę, ale na bezpośredni, zindywidualizowany kontakt z osobami starszymi, który pozwoliłby utrzymać je w projekcie i poprzez nie włączać do projektu kolejne osoby starsze.

Poza działaniami czysto promocyjnymi, skierowanymi do ogółu warszawskich seniorów (z naciskiem na mieszkańców Woli i Śródmieścia), projekt zakładał więc wiele elementów animacyjnych, które dotyczyły włączania pojedynczych osób starszych w proces, w wyniku którego stawali się lokalnymi liderami, nośnikami informacji w swoich mniejszych społecznościach. W projekcie zaplanowaliśmy udział łącznie 20 takich liderów, ale udało nam się utrzymać aktywność 7 osób, które zostały wolontariuszami i/lub autorami projektów złożonych w edycji 2019 budżetu partycypacyjnego. Te 7 osób brało udział w spotkaniach informacyjnych, komputerowych, generatorach pomysłów, realizacji projektu międzypokoleniowego.

b) Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz seniorów

Informację o projekcie wraz z zaproszeniem do grona Ambasadorów skierowaliśmy zgodnie z planem do ponad 20 organizacji i instytucji. Jednak nie wszystkie były zainteresowane pełnieniem tej funkcji. Aktywnie poszukiwaliśmy organizacji, które mogłyby być Ambasadorami: zwróciliśmy się do znajomych organizacji, wysyłaliśmy informacje mailowe oraz kontaktowaliśmy się telefonicznie. Nie zawsze jednak uzyskiwaliśmy informację zwrotną.

W rezultacie podjęliśmy współpracę z 11 organizacjami. Warto jednak zwrócić uwagę, że na przykład Biblioteka Publiczna w Dzielnicy Śródmieście ma wiele podległych bibliotek (10), z którymi także współpracowaliśmy (zostawiliśmy tam materiały promocyjne, ankiety, ulotki). Nie podpisywaliśmy z nimi oddzielnych porozumień o współpracy, jednakże pełniły podobną rolę jak ambasador.

Ostatecznie lista Ambasadorów wygląda następująco:
1. Stowarzyszenie BORIS
2. Dom Kultury Śródmieście
3. Biblioteka Publiczna w Dzielnicy Śródmieście – sieć bibliotek
4. Centrum Pomocy Społecznej Dzielnicy Śródmieście
5. Stacja Muranów
6. Stowarzyszenie Oleandrów
7. Kinoteka
8. Kino Muranów
9. SBM Torwar Klub AS i Klub Panorama
10. Spółdzielnia Socjalna WOLA
11. Jaś i Małgosia Klubokawiarnia

12. Biblioteka Publiczna w Dzielnicy Wola – sieć bibliotek

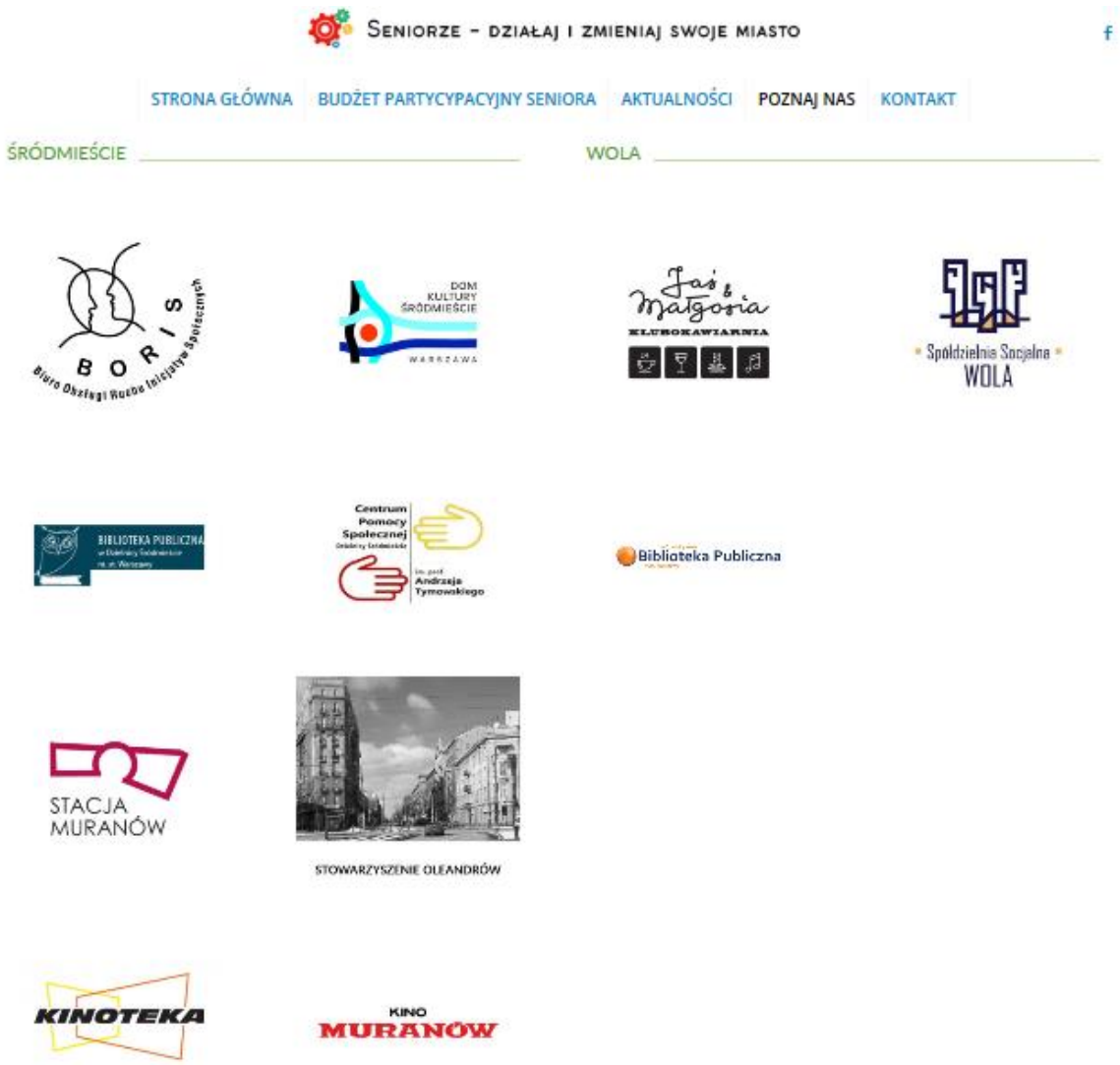

c) Międzypokoleniowo – wolontariat i współpraca przy projektach

W projekcie planowaliśmy udział 20 wolontariuszy. W trakcie wszystkich wydarzeń realizowanych w projekcie wsparło nas blisko tyle osób – 13 wolontariuszy pozainstytucjonalnych i aż 5 osób w ramach pełnienia funkcji Ambasadora projektu.

W tej grupie znaleźli się młodzi ludzie, a także dorośli oraz seniorzy.

Współpracowali z nami też: Aleksander Rozbicki, Karol Nowak, Irena Jarantowska, Anna Gmyrek, Grażyna Kotkowska, Olga Sobieraj i Weronika Dach, ale osoby te nie zwróciły nam podpisanych porozumień. Łącznie daje to liczbę 25 wolontariuszy.

W założeniach oferty przewidziano nieadekwatną liczbę wolontariuszy względem przepracowanych przez nich godzin pracy społecznej. Okazało się, że łatwiej jest współpracować z mniejszą liczbą osób w większym zakresie.

Na etapie poszukiwania wolontariuszy chęć współpracy zgłosiła spora liczba osób, jednak wiele z nich nie podjęło potem współpracy z nami z różnych powodów – łącznie zrekrutowaliśmy wstępnie 21 wolontariuszy pozainstytucjonalnych – co można sprawdzić na portalu Ochotnicy Warszawscy.

W rejestracji przez portal Ochotnicy Warszawscy wolontariusze nie podają swoich numerów telefonów (brak odpowiedniego pola), co znacznie utrudnia kontakt z nimi – stąd mniejsza liczba wolontariuszy, którzy z nami współpracowali niż wszystkich, którzy się zgłosili. Wnioskodawca zgłaszał ten problem administratorowi strony.

Rekrutacja prowadzona była głównie trzema kanałami – poprzez portal ochotnicy warszawscy, stronę internetową projektu oraz mailing (skierowany do szkół).

Zgłoszeni wolontariusze:
1. Mieczysław Siciński
2. Marzanna de Latour
3. Maria Chylińska
4. Dominika Kurpiewska
5. Rafał Matysiak
6. Julia Koenighaus
7. Stanisław Rączewski
8. Marta Milik
9. Irena Jarantowska
10. Danuta Madyś
11. Aleksandra Żebrowska
12. Aleksander Rozbicki
13. Karol Nowak
14. Hubert Malczewski
15. Marcelina Śliwonik
16. Joanna Dymkowska
17. Monika Szymańska
18. Jakub Leszko
19. Paweł Jankowski.
20. Stanisław Rączewski
21. Andrzej Woszczyński
22. Edyta Jaczewska

Wolontariusze stale współpracujący z Wnioskodawcami:
1. Marcelina Śliwonik
2. Hubert Malczewski
3. Aleksandra Żebrowska
4. Mieczysław Siciński
5. Rafał Matysiak
6. Maria Chylińska
7. Marzanna de Latour
8. Dominika Kurpiewska
9. Edyta Jaczewska
10. Monika Szymańska
11. Jadwiga Madyś
12. Marta Milik
13. Paula Koziak
14. Karol Nowak
15. Aleksander Rozbicki
16. Irena Jarantowska

Wolontariusze wspierali seniorów w wypełnianiu ankiet. Robili to:
-Marzanna de Latour
-Edyta Jaczewska (Klub "As" ul. Solec 63A, 21.11.17)
-Monika Szymańska
-Paula Koziak
Łącznie zebranych ankiet: 94 (Śródmieście) oraz 44 (Wola).

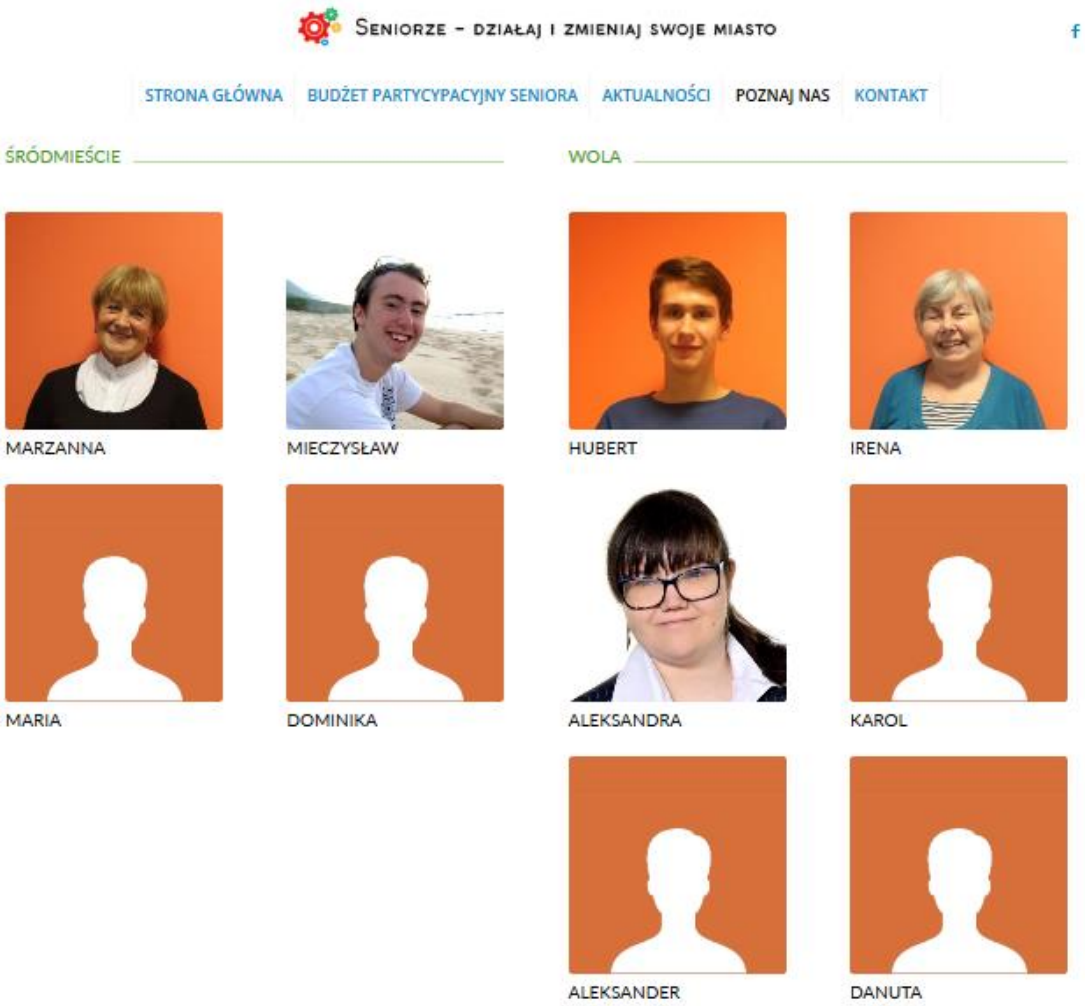

SENIORZE – DZIAŁAJ I ZMIENIAJ SWOJE MIASTO

Wolontariusze

Doceniamy pracę wolontariuszy, dlatego z myślą o nich przygotowaliśmy działania, dzięki którym będą mogli rozwinąć swój potencjał:

- Szkolenie z budżetu partycypacyjnego
- Szkolenie z realizacji projektów
- Koszulka promująca projekt
- Realizacja projektu międzypokoleniowego pod okiem specjalistów
- Zaświadczenie o współpracy przy projekcie

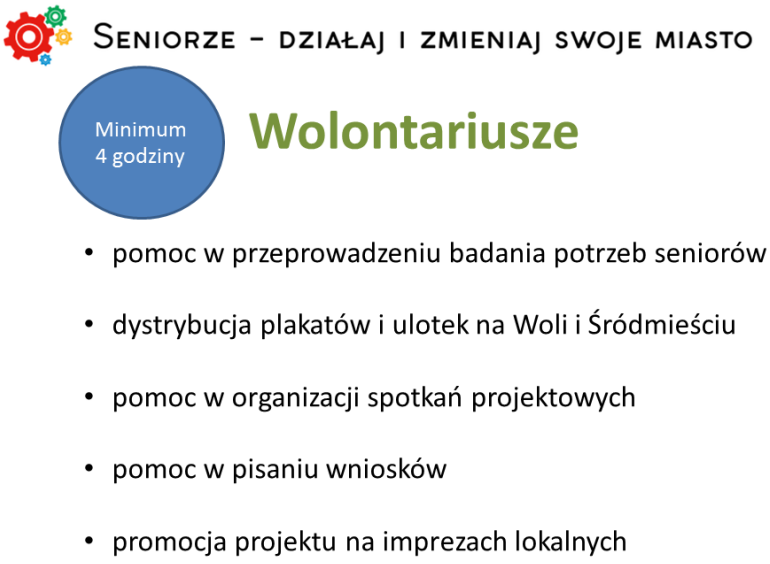

d) Dedykowane materiały

We wskazanej we wstępie diagnozie przytoczyliśmy informacje, z których wynikało, że wartość informacyjna kampanii dot. budżetu partycypacyjnego została oceniona jako bardzo niska. Badani zgodnie uznali, że komiksowa forma promocji nie była najtrafniejsza – wydawała się być skierowana jedynie do osób młodych, a nie do każdego mieszkańca.
Mając możliwość skierowania projektu do konkretnej grupy odbiorców, postanowiliśmy, że przygotujemy specjalne, dedykowane seniorom materiały – ulotki i plakaty. Zespół projektowy, wraz z grafikiem przygotował propozycję materiałów, które zostały następnie skonsultowane z CKS oraz osobami starszymi, które przedstawiły swoje uwagi do zaproponowanych materiałów. Po tym etapie skierowaliśmy materiały do druku i dystrybuowaliśmy je, przy pomocy wolontariuszy, na terenie dwóch dzielnic objętych działaniami projektowymi: na Woli i w Śródmieściu.

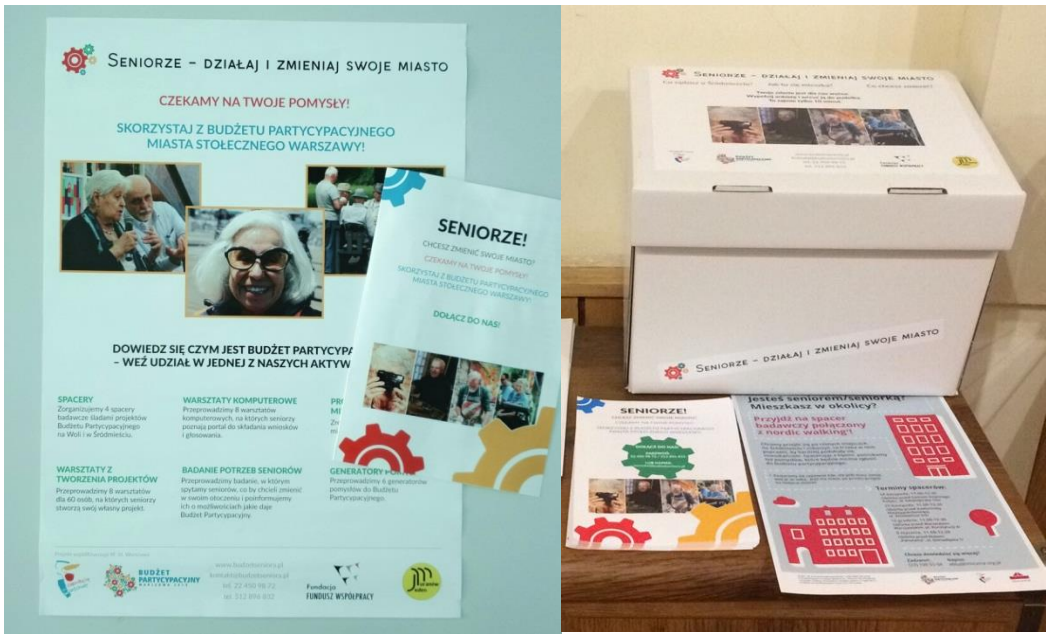

e) Badanie potrzeb

Zaplanowanym przez nas elementem dotarcia do osób starszych i pośredniego informowania ich o naszym projekcie oraz o mechanizmie budżetu partycypacyjnego było przygotowanie ankiet dotyczących potrzeb osób starszych. Wzorując się na udanych doświadczeniach projektu „Senior Woli", realizowanego w 2014 roku przez Fundację Stocznia, przygotowaliśmy oznakowane pudła i 600 ankiet, które dystrybuowane były wraz z materiałami promocyjnymi na terenie dwóch dzielnic – do miejsc, gdzie najczęściej pojawiają się osoby starsze, a także do siedzib partnerów – ambasadorów BP. Ankieta została przygotowana tak, by nawiązywała do budżetu partycypacyjnego – pytania dotyczyły tego, co seniorzy chcieliby zmienić w swoim otoczeniu, czego ich zdaniem brakuje w dzielnicy/społeczności. Z 600 dystrybuowanych ankiet otrzymaliśmy zwrot na poziomie 150 ankiet (100 ze Śródmieście i 50 z Woli). W ankiecie zawarliśmy dodatkowo podstawowe informacje nt. budżetu partycypacyjnego. Służyło to temu, by osoba wypełniająca ankietę dowiedziała się, czym jest ten mechanizm oraz że może wziąć udział w nieodpłatnym projekcie, który przybliży jej tę tematykę. Pełna ankieta i raport z minidiagnozy znajduje się w załączniku 1. Część ankiet przeprowadzona została bezpośrednio przez wolontariuszy projektu.

3. Zaplanowane działania i ich realizacja

Głównym celem projektu było upowszechnianie wiedzy o budżecie partycypacyjnym wśród minimum 1000 osób w wieku 60+ na terenie 2 dzielnic m.st. Warszawy za pomocą aktywnych działań prowadzonych z i dla seniorów w trakcie całego cyklu budżetu partycypacyjnego. W okresie wrzesień 2017 r. – lipiec 2018 r., cel ten był realizowany przez szereg działań aktywizacyjnych i promocyjnych skierowanych do seniorów.

minidiagnoza potrzeb osóbstarszych

spotkania informacyjne

spotkania komputerowe

spacery badawcze

wyłonienie liderów senioralnych

przygotowanie ambasadorów i wolontariuszy

plakatowanie i ulotki

promocja działań na eventach

promocja w Internecie

generatory pomysłów

realizacja miniprojektu

spotkanie podsumowujące

a) Minidiagnoza potrzeb osób starszych, plakatowanie i ulotki

Aby uzyskać informacje o tym, czego seniorzy potrzebują w swojej okolicy (na Woli i w Śródmieściu), opracowaliśmy ankiety, które następnie dostarczyliśmy do poniższych miejsc. Standardowy pakiet zawierał: pudełko na ankiety, 10 ankiet, a także: 20 ulotek z informacją o projekcie, 2 plakaty oraz kilka wizytówek. W sumie ankiety trafiły do 23 miejsc w Śródmieściu oraz do 15 miejsc na Woli.

Miejsca i daty dostarczenia ankiet w Śródmieściu:
1. Rotacyjny Dom Kultury na Jazdowie Domu Kultury Śródmieście; ul. Jazdów 3/18, 09.11.17
2. Pracownie Artystyczne Domu Kultury Śródmieście, Samorządowa instytucja kultury w Dzielnicy Śródmieście m. st. Warszawy, ul. Foksal 11, 6.11.17
3. Rada Osiedla Muranów, Nowolipie 9/11, 8.11.17
4. Filia Domu Kultury Śródmieście Samorządowa instytucja kultury w Dzielnicy Śródmieście m. st. Warszawy, ul. Hoża 41 lok. 2, 09.11.17
5. Stowarzyszenie BORIS, Warecka 4/6, 10.11.
6. Międzypokoleniowa Klubokawiarnia ul. Anielewicza 10.11.2017
7. Stacja Muranów, Andersa 13, 16.11.17
8. Sekretariat Bibliotek dzielnicy Śródmieście, ul.Marszałkowska 9/15, 9.11.17 (trafiło tam 10 pakietów, które zostały dostarczone do śródmiejskich bibliotek)
9. Spółdzielnia budowlano-mieszkaniowa Torwar, Klub „As" ul. Solec 63A, 21.11.17
10. Klub Seniora Klubu „Panorama" SBM „Torwar", ul. Górnośląska 1, 16.11.17
11. Dom Dziennego Pobytu Śródmiejskiego Ośrodka Opieki Społecznej, Górnośląska 39, 16.11.17
12. Kinoteka (Kinoteka Seniorów), Plac Defilad 1, 28.11.17
13. Kino Muranów, ul. Gen. Andersa 5, 27.11.17
14. Przychodnia Rodzinna STARÓWKA, Generała Władysława Andersa 37, 15.11.17
15. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej KARMELICKA, Karmelicka 26, 15.11.17

Miejsca i daty dostarczenia ankiet na Woli:
1. Klub Seniora DOK „Wola" im. S. Żeromskiego , ul. Górczewska 5/7, 23.11.17
2. Klub „Dąb" Fundacji Emeryt, ul. Ogrodowa 8, 22.11.17
3. Klub „Złotego Wieku" Dzielnicowego Ośrodka Kultury „Wola" im. S. Żeromskiego, ul. Ogrodowa 8, 22.11.17
4. Sekcja Emerytowanych Nauczycieli Dzielnicowego DK Nauczyciela, ul. Działdowska 6, 23.11
5. Klubokawiarnia Jaś i Małgosia, Aleja Jana Pawła II 57, 15.11.17
6. Spółdzielnia Socjalna Wola, Smocza 3, 8.11.17
7. Smocza Fajne Miejsce Wola 8.11.2017
8. Biblioteka, Wolska 75, 22.11.17
9. Biblioteka, Ciołka 20, 23.11.17
10. Biblioteka, Młynarska 35A, 20.11.17
11. Biblioteka, Solidarności 90, 20.11.17
12. Biblioteka, Bielskiego 3, 20.11.17
13. Biblioteka, Żytnia 64, 20.11.17
14. Biblioteka, Redutowa 48, 23.11.17
15. Biblioteka, Twarda 64, 17.11.17.

b) Spotkania informacyjne

Łącznie odbyło się 8 spotkań informacyjnych z 8 planowanych i szereg dodatkowych spotkań informacyjnych opisanych poniżej. Z powodu braku chętnych nie wszystkie spotkania odbyły się w planowanych terminach i miejscach, ale reagowaliśmy na bieżąco na sytuację.

Odbyły się spotkania:
Rodzaj zajęć – Odbyły się – Miejsce – Prowadzący – Liczba uczestników działań
• Spotkanie informacyjne Wola – 14.11.2017 – Fundacja Jeden Muranów – Anna Żelazowska-Kosiorek, Marek Ślusarz, Aleksandra Strejmer – 9 uczestników
• Spotkanie informacyjne Śródmieście – 16.11.2017 – Dom Kultury Śródmieście – Anna Żelazowska-Kosiorek, Marek Ślusarz – 8 uczestników
• Spotkanie informacyjne Wola – 21.11.2017 – Fundacja Jeden Muranów – Anna Żelazowska-Kosiorek, Marek Ślusarz – 3 uczestników
• Spotkanie informacyjne – Śródmieście 23.11.2017 – Klub Wzajemnej Pomocy "AS" SBM Torwar – Anna Żelazowska-Kosiorek – 6 uczestników
• Spotkanie informacyjne Śródmieście – 27.11.2017 – Dom Kultury Śródmieście Anna Żelazowska-Kosiorek, Marek Ślusarz, Aleksandra Strejmer – 35 uczestników
• Spotkanie informacyjne Śródmieście – 28.11.2017 – Fundacja Fundusz Współpracy – Anna Żelazowska-Kosiorek, Marek Ślusarz, Aleksandra Strejmer – 1 uczestników
• Spotkanie informacyjne Wola – 30.11.2017 – Fundacja Jeden Muranów – Anna Żelazowska-Kosiorek – 5 uczestników
• Spotkanie informacyjne Wola – 28.11.2017 – Spotkanie na Redutowej – Anna Żelazowska-Kosiorek, Marek Ślusarz – 13 uczestników.

c) Spotkania komputerowe

Łącznie odbyło się 8 warsztatów komputerowych z 8 planowanych.
Rodzaj zajęć – Odbyły się – Miejsce – Prowadzący – Liczba uczestników działań
• Zajęcia Komputerowe Wola 10.10.2017 Fundacja Jeden Muranów Julita Goprz Stasiak 4 uczestników
• Zajęcia Komputerowe Wola – 10.11.2017 – Fundacja Jeden Muranów – Julita Goprz Stasiak – 6 uczestników
• Zajęcia Komputerowe Wola – 17.11.2017 – Fundacja Jeden Muranów Julita – Goprz Stasiak – 11 uczestników
• Zajęcia Komputerowe Śródmieście – 24.11.2017 DKŚ Foksal – Julita Goprz Stasiak – 4 uczestników
• Zajęcia Komputerowe Śródmieście – 01.12.2017 DKŚ Foksal – Julita Goprz Stasiak – 5 uczestników
• Zajęcia Komputerowe Wola – 08.12.2017 – Fundacja Jeden Muranów – Julita Goprz Stasiak 5 uczestników
• Zajęcia Komputerowe Śródmieście – 11.12.2017 – Fundacja Jeden Muranów – Julita Goprz Stasiak – 7 uczestników
• Zajęcia Komputerowe Śródmieście – 15.12.2017 – Fundacja Jeden Muranów – Julita Goprz Stasiak –4 uczestników.

d) Spacery badawcze

Zaplanowaliśmy 4 spacery badawcze, dwa miały odbyć się na Woli i dwa na Śródmieściu. Te na Woli miały odbyć się 15 oraz 29 listopada, miejscem startowym była Klubokawiarnia Jaś i Małgosia, al. Jana Pawła II 57. Z kolei spacery w Śródmieściu miały odbyć się 22 listopada i 5 grudnia, i zaczynać się pod Domem Kultury Śródmieście, al. Jerozolimskie 2. Wszystkie spotkania były zaplanowane w godzinach 11:00–13:00. Odbyły się dwa z czterech zaplanowanych spacerów. Pozostałe dwa nie mogły się odbyć z powodu braku chętnych. Mimo promowania spacerów poprzez stronę internetową, FB, ulotki oraz informowania telefonicznego i mailowego seniorów, którzy wyrazili zainteresowanie projektem, na dwóch spacerach nikt się nie zjawił. Mogło być to spowodowane warunkami pogodowymi: w zaplanowanych terminach było dość zimno i deszczowo. Co więcej wiele osób starszych, z którymi rozmawialiśmy przez telefon, by ich zaprosić, mówiło, że nie może przyjść z powodu przeziębienia/ grypy. Jednakże dwa spacery odbyły się:

- 29 listopada grupa licząca 5 osób zobaczyła Różany Skwer Pysznych Pączków
- 22 listopada grupa licząca 3 osoby zobaczyła Skwer Oleandrów

e) Wyłonienie liderów senioralnych

Poza działaniami czysto promocyjnymi, skierowanymi do ogółu warszawskich seniorów (z naciskiem na mieszkańców Woli i Śródmieścia), projekt zakładał więc wiele elementów animacyjnych, które dotyczyły włączania pojedynczych osób starszych w proces, w wyniku którego stawali się lokalnymi liderami, nośnikami informacji w swoich mniejszych społecznościach. W projekcie zaplanowaliśmy udział łącznie 20 takich liderów, ale udało nam się utrzymać aktywność 7 osób, które zostały wolontariuszami i/lub autorami projektów złożonych w edycji 2019 budżetu partycypacyjnego. Te 7 osób brało udział w spotkaniach informacyjnych, komputerowych, generatorach pomysłów, realizacji projektu międzypokoleniowego.

f) Przygotowanie ambasadorów i wolontariuszy

Projekt „Seniorze – działaj i zmieniaj swoje miasto" zakładał współpracę z wolontariuszami i ambasadorami. Promując narzędzie budżetu partycypacyjnego, poza informowaniem osób starszych, włączaliśmy więc w projekt także młodsze osoby i instytucje działające na rzecz osób starszych. Wolontariusze i Ambasadorzy wzięli udział w spotkaniach informacyjnych dot. projektu, samego budżetu partycypacyjnego (szkolenie). Dodatkowo wolontariusze zostali przeszkoleni w zakresie realizacji miniprojektów oraz zostali przez nas wyposażeni w komplet materiałów i koszulkę z napisem „Zmieniam swoje miasto" promującą projekt i budżet partycypacyjny. Po zakończeniu wolontariatu wszyscy ochotnicy otrzymali podziękowania i zaświadczenia o wolontariacie.

g) Promocja działań na eventach

Z informacją do seniorów docieraliśmy przez informację prasową, m.in dwa numery darmowej gazety „Centrum Miasta", które sami dwukrotnie rozprowadzaliśmy po 500 szt. na Woli i w Śródmieściu. Rozwieszaliśmy plakaty i roznosiliśmy ulotki.

Promowaliśmy nasze działania na trzech spotkaniach Partnerstwa Przepis na Muranów (we wrześniu, październiku i listopadzie), które swoim zasięgiem obejmuje obszar Muranowa znajdujący się na terenie dwóch dzielnic – Woli i Śródmieścia. Na każdym ze spotkań uczestniczyło po kilkanaście osób. Wśród nich znajdowali się przedstawiciele: aktywnych podmiotów gospodarczych, organizacji pozarządowych, Spółdzielni socjalnej, Rady osiedla Muranów, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Domu Kultury Śródmieście oraz aktywnych mieszkańców. Wszyscy zgodzili się na uczestnictwo w ankietowaniu i promocji projektu.

h) Promocja w Internecie

Równolegle do działań skierowanych bezpośrednio do seniorów, prowadziliśmy także aktywną promocję działań na wydarzeniach, na których pojawiali się seniorzy albo osoby kierujące swoje działania do seniorów. Przygotowaliśmy 3 artykuły do gazet: „Warszawskiego Głosu Seniora" oraz „Centrum Miasta". Informacje o projekcie pojawiały się też w Internecie na stronach miasta i innych.

W ramach wkładu własnego do projektu powstała strona www.budzetseniora.pl, na której można znaleźć informacje o naszych działaniach, oraz profil FB: https://www.facebook.com/budzetseniora/.

i) Generatory pomysłów

Obyło się 6 generatorów pomysłów. Braliśmy udział także w warszawskim generatorze na Pradze.
Z informacją do seniorów docieraliśmy przez informacje prasową oraz dwa numery darmowej gazety „Centrum Miasta", którą sami dwukrotnie rozprowadzaliśmy po 500 szt. na Woli i w Śródmieściu. Rozwieszaliśmy plakaty w ilości 28 (w Śródmieściu). W 20 punktach stanęły kartony z ankietami, które pełniły również role promocyjną.

Kontakt był dedykowany, odpowiadaliśmy na pytania i potrzeby osób starszych. Realizowaliśmy generatory pomysłów – odbyło się łącznie 7 spotkań, na których seniorzy mogli dowiedzieć się, jak i kiedy złożyć wniosek, jakie pomysły z diagnozy warto wykorzystać, jakie inspiracje proponuje Wnioskodawca.

Z założonych 20 wniosków udało nam się doprowadzić do złożenia 10, co, patrząc na czas przewidziany na ten etap, uważamy za sukces (3 projekty w Śródmieściu i 7 projektów na Woli). Złożone projekty omówione są w rozdziale 4a.

j) Miniprojekt międzypokoleniowy

We wtorek 6 marca odbyło się spotkanie z wolontariuszami i uczestnikami projektu. Do czasu spotkania od początku trwania projektu wolontariusze przepracowali 140 godzin. Seniorzy złożyli 10 projektów do budżetu partycypacyjnego. W związku z tym przygotowaliśmy dla obydwu tych grup nagrodę, dzięki której mieli okazję jeszcze lepiej się poznać oraz zrozumieć, na czym tak naprawdę polega wspólne realizowanie projektu. W ramach projektu założyliśmy wspólną realizację miniprojektu międzypokoleniowego przez wolontariuszy i seniorów, którzy otrzymali informację o budżecie, który mają do zagospodarowania i wspólnie z zespołem projektu dyskutowali o jego zagospodarowaniu.

Przedstawiliśmy nasze pomysły oraz przedyskutowaliśmy formę aktywności, która stanowiłaby najlepszy sposób na osiągnięcie wyznaczonych celów. Jak się okazało, największym zainteresowaniem cieszy się pomysł wspólnego poznawania Warszawy – miasta, którego dotyczy nasz projekt.

Na kolejnym spotkaniu, na którym przeprowadziliśmy szkolenie z realizacji projektów, ustaliliśmy konkrety związane z realizacją projektu międzypokoleniowego (które były konsultowane e-mailowo i telefonicznie z nieobecnymi na spotkaniach). Ostatecznie miniprojekt składał się z 4 elementów:

1. Wspólnego przedyskutowania pomysłów na wspólne działanie i zagospodarowania dostępnego budżetu.
2. Szkolenia z realizacji miniprojektów.
3. Realizacji cyklu spotkań wybranych przez uczestników:
    a. Spotkania z p. Lechem Gruszczyńskim w Domu Dziennego Pobytu przy ul. Górnośląskiej, na którym p. Lech opowiadał o powojennej Warszawie;
    b. Spotkania z p. Marzanną de Latour w Spółdzielni Socjalnej Wola, na którym opowiadała ona o Warszawie w kontekście gromadzonych od lat pocztówek
    c. Wyjścia do Centrum Nauki Kopernik
    d. Realizacji filmu promocyjno-podsumowującego działania projektowe, dostępnego pod adresem: https://www.youtube.com/watch?v=Lfz4LJB4N4Q .

W sobotę 19 maja seniorzy i wolontariusze w ramach projektu międzypokoleniowego odwiedzili Centrum Nauki Kopernik. Dla większości była to pierwsza wizyta, jednak udało się u wszystkich uwolnić wewnętrzne dziecko i nauka przez zabawę okazała się wyśmienita. Rozgrzaliśmy się na pokazie naukowym „Oświecenie", następnie zgłębiliśmy tajemnice

prądu i prawa rządzące elektromagnetyzmem w Teatrze Wysokich Napięć. Ostatecznie wzięliśmy sprawy w swoje ręce i w zespołach trzyosobowych wykonaliśmy zadanie skonstruowania latającego wehikułu w Majsterni. Zadanie okazało się szansą na wcielenie się w specjalistę lotów, a projekty dzielnie ze sobą rywalizowały w przestrzeni powietrznej. Po wielu emocjach złapaliśmy oddech podczas przerwy, żeby następnie ze zdwojoną siłą ruszyć dalej w przestrzeń wielu galerii i ich eksponatów.

W czwartkowe przedpołudnie 24 maja wybraliśmy się z naszymi seniorkami do Domu Dziennego Pobytu przy ul. Górnośląskiej 39, żeby wysłuchać wykładu Pana Lecha Gruszczyńskiego – jednego z uczestników naszego projektu. Przemówienie dotyczyło życia codziennego w czasach okupowanej Warszawy. Dla większości obecnych temat nie był obcy, ponieważ wielu z nich swoją młodość przeżyło właśnie w czasach wojny. Był to zatem powrót do wspomnień. Pan Lech podczas swojej prelekcji podzielił się wieloma interesującymi faktami, o których nie zawsze można przeczytać w szkolnych podręcznikach do historii. Oczywiście bardzo dużą wartość miały też osobiste wspomnienia pana Lecha. Po wygłoszonym wykładzie pomiędzy uczestnikami wywiązała się krótka dyskusja wydarzenia, podczas której mieli oni okazję podzielić się także swoimi wspomnieniami z tamtych czasów. Zorganizowane spotkanie z całą pewnością możemy zaliczyć do udanych.

4 czerwca w Spółdzielni Socjalnej WOLA odbyło się spotkanie, które poprowadziła jedna z uczestniczek projektu „Seniorze – działaj i zmieniaj swoje miasto!" pani Marzanna de Latour.

Nasza wolontariuszka zaprezentowała swoje rodzinne fotografie oraz pocztówki, które ukazują Warszawę sprzed lat. Pani Marzanna opowiedziała także o swojej książce „Drugie życie starych widokówek".

k) Spotkanie podsumowujące

W czwartek 19 lipca razem z Fundacją Stocznia zorganizowaliśmy spotkanie podsumowujące nasze projekty współfinansowane przez m.st. Warszawa – „Seniorze – działaj i zmieniaj swoje miasto" Fundacji Fundusz Współpracy i Fundacji Jeden Muranów oraz „AS w budżecie partycypacyjnym" Fundacji Stocznia. Konferencja podsumowująca odbyła się w Ośrodku Nowolipie.

Na początku wydarzenia przedstawiliśmy krótkie podsumowanie swoich projektów – jakie działania realizowaliśmy oraz jakie osiągnięcia one przyniosły. Następnie wyświetliliśmy krótki film na temat udziału seniorów w BP, który powstał w ramach miniprojektu w projekcie „Seniorze – działaj i zmieniaj swoje miasto!".

Ważnym punktem programu były podziękowania dla naszych wspaniałych seniorów i wolontariuszy, którzy dzielnie uczestniczyli w działaniach projektowych. Jesteśmy bardzo zadowoleni, że większość z nich wzięła udział w tym wydarzeniu. Obydwu grupom wręczyliśmy torby z upominkami oraz dyplomy. Następnie Agata Bluj z Fundacji Stocznia przedstawiła obecnym wspólne wnioski z prowadzonych działań w obydwu projektach.

Na samym końcu zaprosiliśmy naszych gości do dyskusji na temat udziału seniorów w budżecie partycypacyjnym – jak być bardziej skutecznym w zachęcaniu tej grupy do włączania się w ten proces oraz w jaki sposób dotrzeć do osób, które nie są aktywne? Cieszymy się, że wiele osób zechciało przedstawić swój punkt widzenia oraz uwagi i sugestie mające na celu polepszenie organizacji BP. Na zakończenie wydarzenia wszyscy obecni mogli posilić się pysznym jedzeniem oraz spędzić wspólne chwile w swoim gronie.

SENIORZE – DZIAŁAJ I ZMIENIAJ SWOJE MIASTO

CZEKAMY NA TWOJE POMYSŁY!

SKORZYSTAJ Z BUDŻETU PARTYCYPACYJNEGO MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY!

DOŁĄCZ DO NAS!

ZADZWOŃ:
22 450 98 72 / 512 896 832

LUB NAPISZ:
kontakt@budzetseniora.pl

DOWIEDZ SIĘ, CZYM JEST BUDŻET PARTYCYPACYJNY – WEŹ UDZIAŁ W JEDNEJ Z NASZYCH AKTYWNOŚCI:

SPACERY
Zorganizujemy 4 spacery badawcze śladami projektów zrealizowanych na Woli i w Śródmieściu w ramach budżetu partycypacyjnego.

WARSZTATY KOMPUTEROWE
Przeprowadzimy 8 warsztatów komputerowych, na których seniorzy poznają portal do składania projektów i głosowania.

PROJEKTY MIĘDZYPOKOLENIOWE
Zrealizujemy 2 mini projekty międzypokoleniowe.

SPOTKANIA INFORMACYJNE
Przeprowadzimy 8 spotkań dla 60 osób, na których seniorzy dowiedzą się, czym jest budżet partycypacyjny i jak wziąć w nim udział.

BADANIE POTRZEB SENIORÓW
Przeprowadzimy badanie, w którym spytamy seniorów, co by chcieli zmienić w swoim otoczeniu i poinformujemy ich o możliwościach, jakie daje budżet partycypacyjny.

WARSZTATY Z TWORZENIA PROJEKTÓW
Przeprowadzimy 6 warsztatów dedykowanych osobom starszym, na których będziemy wspólnie tworzyć pomysły na projekty, w oparciu o wyniki badania potrzeb seniorów.

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

BUDŻET PARTYCYPACYJNY WARSZAWA 2019

www.budzetseniora.pl
kontakt@budzetseniora.pl
tel. 22 450 98 72
tel. 512 896 832

Fundacja FUNDUSZ WSPÓŁPRACY

Muranów eden

4. Co udało się nam zrobić?

a) Złożone projekty

Śródmieście

Naprawa alejek w parku Rydza – Śmigłego

- Obszar: Śródmieście, Przywiśle,

Park imienia Rydza Śmigłego to kompleks zieleni położony na skarpie wiślanej – jest to piękne, lecz niestety zaniedbane miejsce. Projekt zakłada przede wszystkim naprawę nawierzchni alejek parkowych – wyłożenie ich tłuczniem walcowanym. Co więcej chcemy, żeby zostały naprawione zepsute latarnie oraz połamane ławki.

- Pełen opis projektu: https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/15704?user=

Żeby nie zardzewieć... zajęcia ruchowe dla seniorów.

- Obszar: Śródmieście, Muranów

Projekt zakłada organizację całorocznego cyklu ćwiczeń dla seniorów – mieszkańców Muranowa. Zależy nam na takich zajęciach jak: taniec w kręgu, gimnastyka rehabilitacyjna, rozciąganie. Ćwiczenia będą dostosowane do możliwości uczestników i opracowane z uwzględnieniem ich schorzeń oraz poziomu aktywności. Poprowadzi je wykwalifikowany trener.

- Pełen opis projektu: https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/13074?user=

Wspólne miejsce

- Obszar: Śródmieście Południowe

Celem projektu jest stworzenie miejsca przy ulicy Wspólnej, które będzie się składało z takich elementów jak:
– tablica ogłoszeniowa dla mieszkańców i Urzędu Dzielnicy,
– stojak na bezpłatną prasę.

Często różne ogłoszenia są umieszczane tylko w Internecie, co sprawia, że seniorzy nie mogą się z nimi zapoznać. Dzięki temu projektowi osoby starsze będą miały lepszy dostęp do informacji z urzędu i z sąsiedztwa.

- Pełen opis projektu: https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/16386?user=

Wola

Defibrylatory zewnętrzne w miejscach publicznych na Woli – popieramy całym sercem.

- Obszar: Wola, Rejon Północno-Wschodni

Jeśli oddasz swój głos na ten projekt, wspierasz zakup 4 ogólnodostępnych defibrylatorów, ratujących życie ludzkie oraz cykl szkoleń pierwszej pomocy. Defibrylator to sprzęt, którego może użyć każdy – dzięki prostej instrukcji głosowej, umożliwia szybką pomoc do czasu przybycia ratowników medycznych.

- Pełen opis projektu: https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/13078?user=

Jadłodzielnia Plus na Smoczej

- Obszar: Wola, Rejon Północno Wschodni

Jadłodzielnia Plus to miejsce, w którym każdy może podzielić się lub poczęstować jedzeniem, ubraniami, zabawkami dla dzieci, książką i czasopismem. Jej celem jest zapobieganie marnowaniu jedzenia oraz danie drugiego życia przedmiotom, które nadal są w dobrym stanie. Każdy może przynieść tu produkty lub bezpłatnie poczęstować się nimi.

- Pełen opis projektu: https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/15475?user=

Tablice i Tabliczki trochę multimedialne

- Obszar: Wola, Rejon Północno Wschodni

Projekt zakłada postawienie 5 tablic informacyjnych z opcją ankietowania i przesyłania wyników ankiet oraz umieszczenie 40 małych tablic na altanach śmietnikowych o formacie A3. Na połowie powierzchni tablic znajdowałaby się informacja o sposobie segregowania odpadów. Druga połowa byłaby przeznaczona na ogłoszenia mieszkańców, NGO oraz urzędu.

- Pełen opis projektu: https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/16133?user=

Ławeczka „przycupka" w drodze do sklepu, przychodni

- Obszar: Wola, Rejon Północno Wschodni

Trudno zaprzeczyć, że na Woli mieszka wiele osób starszych, niepełnosprawnych i matek z małymi dziećmi. Muszą one wyjść do miasta po zakupy, do przychodni, na pocztę itp. Z myślą o nich chcielibyśmy ustawić ławeczki, na których mogliby na chwile przysiąść, odpocząć, przepakować sprawunki czy przewinąć dziecko. Nie zapomnieliśmy też o młodych ludziach. Dla nich ustawimy trzy ławki solarne (ze złączem USB), gdzie będzie można naładować telefon.

- Pełen opis projektu: https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/13075?user=

Potańcówki plenerowe na Woli

- Obszar: Wola, Rejon Północno Wschodni

W ramach projektu planujemy zorganizować potańcówki na świeżym powietrzu. Pory spotkań tanecznych będą stałe. Wybudujemy parkiet do tańczenia, zatrudnimy DJ-a, kupimy wzmacniacz, dzięki któremu muzyka będzie lepiej słyszalna. Potencjalny problem złej pogody planujemy rozwiązać poprzez wynajęcie pomieszczenia zadaszonego lub postawienie zadaszenia składanego nad parkietem.

- Pełen opis projektu: https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/16074?user=

Żeby nie zardzewieć... zajęcia ruchowe dla seniorów

- Obszar: Wola, Rejon Północno Wschodni

Projekt zakłada organizacje 6-miesięcznych, bezpłatnych zajęć ruchowych dla grupy 20-30 osób 60+. Zajęcia będą się odbywać w stałych terminach raz w tygodniu. Stały plan zajęć wzmocni motywację. Ćwiczenia poprawiają ruchliwość stawów, siłę mięśni i zapewniają lepsze funkcjonowanie układu oddechowego, nerwowego i krążenia. Zajęcia będą dostosowane do możliwości uczestników.

- Pełen opis projektu: https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/16215?user=

b) Dofinansowane projekty

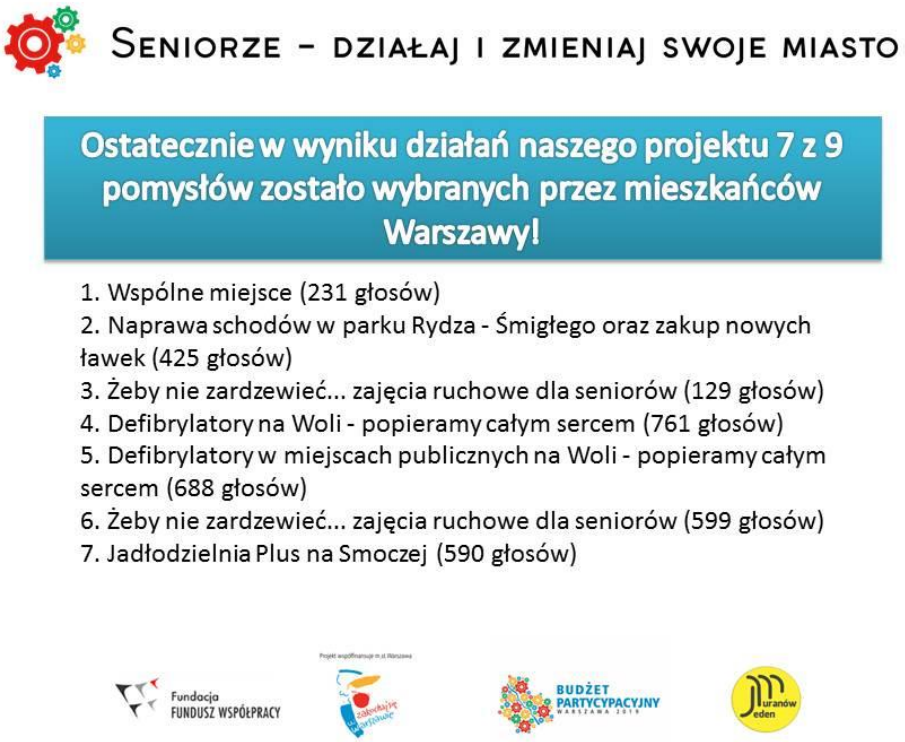

c) Inicjatywa lokalna

31 lipca Marzanna de Latour, wolontariuszka i autorka projektu „Wspólne miejsce", który uzyskał 231 głosów i został skierowany do realizacji, złożyła wniosek o inicjatywę lokalną. Trzy spotkania z Marzanną de Latour, dziennikarką, autorką rodzinnej sagi: „Drugie życie starych widokówek". Podczas spotkań prezentowana będzie historia rodu przedwojennych warszawskich fotografów i wydawców pocztówek, połączona z ich prezentacją oraz wspólną dyskusją o zabytkach Warszawy i ich wojennych losach.

d) Film

W ramach projektu międzypokoleniowego seniorzy przy współpracy z wolontariuszami, zespołem projektu i operatorem kamery przygotowali film promujący budżet partycypacyjny wśród seniorów, który można obejrzeć na naszej stronie www.budzeseniora.pl (kliknij na zdjęcie poniżej, żeby zobaczyć film).

5. Ewaluacja

a) Zgłaszanie pomysłów – od 1 grudnia 2017 do 22 stycznia 2018

Jak wyglądał proces? Jak wspieraliśmy seniorów na tym etapie?

Czas na składanie projektów to aż 1,5 miesiąca. Trzeba jednak zauważyć, że znaczna część tego okresu to czas świąteczny i poprzedzający nowy rok, co oznacza praktycznie wyłączenie możliwości pracowania na blisko 2 tygodnie. W naszym przypadku, ze względu na opóźnienia dotyczące podpisania umowy oraz akceptację i wydruk materiałów promocyjnych przygotowanie osób starszych do tego procesu zostało znacząco zredukowane. W tym okresie prowadziliśmy jednocześnie: diagnozę potrzeb osób starszych połączoną z promocją, spotkania informacyjne dot. zgłaszania pomysłów do BP (spotkania informacyjne, komputerowe, spacery badawcze oraz generatory pomysłów), a także pomagaliśmy zainteresowanym seniorom w przygotowaniu wniosków. W prace zaangażowany był cały zespół projektowy i wolontariusze. W efekcie udało nam się doprowadzić do złożenia 10 projektów (więcej na ten temat w rozdziale 4b.).

Do promocji budżetu promocyjnego zaangażowaliśmy Ambasadorów BP – różnego rodzaju organizacje i instytucje, które w jakiś sposób mają styczność z najstarszymi mieszkańcami Warszawy. To pozwoliło nam dotrzeć z informacją do szerszej grupy mieszkańców – ankiety dot. potrzeb seniorów, którym towarzyszyły informacje o planowanych spotkaniach i materiały informacyjne dot. BP spływały z różnych obszarów obu dzielnic. Czasami naszymi działaniami interesowali się też starsi mieszkańcy, którzy mieszkają i są aktywni w innych dzielnicach, ale akurat trafili na informację o projekcie.

Co na plus?

Materiały promocyjne przygotowane w ramach projektu pozwoliły nam zainteresować starsze osoby projektem. Zdjęcie starszej osoby i komunikat dedykowany tej grupie wiekowej miał większą skuteczność niż zuniwersalizowany przekaz skierowany do ogółu warszawiaków.

Bezpośredni kontakt z osobami starszymi pozwolił nam, zgodnie z planem, wyłonić kilkanaście aktywnych, zainteresowanych projektem osób, z którymi pracowaliśmy w kolejnych etapach projektu.

Współpraca z takimi podmiotami jak biblioteki publiczne, domy kultury czy dzienne ośrodki opieki pozwoliła na dotarcie do dużej liczby osób starszych w tym – w przypadku ośrodka Centrum Pomocy Społecznej – do osób mniej aktywnych, na czym nam szczególnie zależało.

Co do poprawy?

Okres składania projektów, którego środek przypada na okres świąteczny oraz nowy rok z założenia zmniejsza szansę na utrzymanie aktywności osób starszych, z którymi współpraca przebiega wolniej. Promując budżet partycypacyjny wśród tej grupy, trzeba rozpocząć działania znacznie wcześniej niż okres składania projektów.

b) Weryfikacja pomysłów – od 23 stycznia do 8 maja 2018

Jak wyglądał proces? Jak wspieraliśmy seniorów na tym etapie?

Weryfikacja projektów dla naszych seniorów była nowym nie znanym procesem. . W trakcie jego trwania wielokrotnie wspieraliśmy autorów projektu w kontaktach z urzędem. Pierwszym etapem związanym z weryfikacją była prezentacja projektów, w trakcie której pojawiła się konieczność odpowiadania na pytania. Wtedy też autorzy otrzymali pierwsze uwagi na piśmie dotyczące projektów. Na tym etapie nasi seniorzy poradzili sobie dobrze. W następnej kolejności przedstawiciele urzędu kontaktowali się zazwyczaj telefonicznie z projektodawcami. Część autorów podała mail i tą droga kontaktowała się z urzędem. Niestety nie zawsze przytoczone formy weryfikacji wystarczały i konieczne było nasze współuczestnictwo w spotkaniach z weryfikatorami.

Co na plus?

Do niewątpliwych plusów procesu należy zaliczyć wyrozumiałość urzędników w kontaktach z seniorami objawiającą się świadomością, że senior nie codziennie sprawdza pocztę mailową i nie zawsze jest w stanie szybko odpowiedzieć na trudne technicznie pytania. Trzeba też nadmienić, że projektodawcy nabrali pewności siebie i poznali wiele uwarunkowań i procedur obowiązujących w Warszawie. Pozytywna reakcja i aplauz uczestników spotkań weryfikacyjnych na projekty przedstawione przez seniorów potwierdziło ich wartość, a seniorom dało niewątpliwą satysfakcję.

Co do poprawy?

Weryfikacja to dla seniorów jeden z trudniejszych etapów. Nie mają oni często wiedzy z zakresu: kosztorysowania projektów, własności terenu i innych tematów pojawiających się w procesie weryfikacji. Prowadzić to może do sytuacji, w której nie mając dostatecznej wiedzy i doświadczenia, godzą się na propozycję zmian zaproponowanych przez weryfikatora, z którą mógłby się nie zgodzić, utrzymując pierwotny kształt projektu. W tych sytuacjach potrzebne było nasze wsparcie. Innym problemem jest niezbyt sprawne korzystanie z Internetu i nieregularne sprawdzanie poczty.

Trzeba też jasno powiedzieć, że nieczęsto się to zdarzało.

c) Dyskusje o pomysłach – od 26 lutego do 18 marca 2018

Jak wyglądał proces? Jak wspieraliśmy seniorów na tym etapie?

Na tym etapie równolegle do promowania etapu dyskusji wśród starszych osób, wspieraliśmy seniorów w przygotowaniu swoich wystąpień.

Etap dyskusji o pomysłach był największym wyzwaniem dla seniorów. Dla części z nich było to pierwsze wystąpienie publiczne. Zespół projektu i wolontariusze wspierali osoby starsze w przygotowaniu się do prezentacji, a także na miejscu. Nasi seniorzy nie wycofali się z osobistego prezentowania projektów, jednak był to dla nich duży stres.

Co na plus?

Etap dyskusji jest szansą dla osób starszych na bierny udział w decydowaniu o przeznaczeniu wyodrębnionego budżetu dzielnic, możliwością integracji społecznej.

Co do poprawy?

Informacja o etapie głosowania nie dociera do zainteresowanych. Budżet partycypacyjny kojarzy się mieszkańcom przede wszystkim ze składaniem projektów i głosowaniem na nie, etap dyskusji jest niedostatecznie wypromowany.

Stres związany z wystąpieniem może odstraszać osoby starsze od wzięcia czynnego udziału w BP.

d) Głosowanie na pomysły – od 15 do 30 czerwca 2018

Jak wyglądał proces? Jak wspieraliśmy seniorów na tym etapie?

Zorganizowaliśmy spotkania informacyjne. Pomagaliśmy w głosowaniu stacjonarnym oraz z wykorzystaniem strony www.twojbudzet.um.warszawa.pl

Co na plus?

Informatory dot. projektów bardzo przypadły seniorom do gustu. Łatwiej było się odnaleźć.

Co do poprawy?

Podział na obszary jest mało intuicyjny. Dotyczy to szczególnie Woli, gdzie po kilku latach funkcjonowania podziału historycznego zmieniono podział dzielnicy, opisując go geograficznie. Spowodowało to sporo zamieszania. Głosowanie nie za pośrednictwem strony BP jest dla seniorów zbyt skomplikowane, podobnie jak konieczność założenia e-maila dla rejestracji w serwisie. Mieliśmy też takie przypadki, w których seniorzy nie chcieli głosować, ponieważ trzeba było podawać dane adresowe.

Konieczność zagłosowania w urzędzie jest też skomplikowana, część seniorów rezygnowała z tego. Warto byłoby umożliwić głosowanie w miejscach, w których seniorzy i tak się pojawiają, np. w bibliotekach czy domach kultury. Takie punkty do głosowania stworzono w Wawrze, co znacząco zwiększyło udział seniorów w głosowaniu.

6. Rekomendacje dla m. st. Warszawy

Poniżej przedstawiamy najważniejsze rekomendacje dot. promocji budżetu partycypacyjnego wśród seniorów i włączania ich w ten proces, które zbierają różne refleksje dot. realizacji projektu opisane w niniejszym opracowaniu. Część z nich została przygotowana we współpracy z Fundacją Stocznia, przed organizacją spotkania podsumowującego.

a) Kiedy?

Praca z ludźmi **wymaga czasu.** W przypadku osób starszych zbudowanie osobistej relacji jest często podstawą dalszego zaangażowania ich w jakieś przedsięwzięcie. To wymaga czasu – najpierw musimy zdobyć czyjeś zaufanie, dopiero na tym możemy budować współpracę.

W przypadku budżetu partycypacyjnego oznacza to, że informowanie o budżecie trzeba rozpocząć bardzo wcześnie. Informacja o spotkaniach czy innych formach włączania seniorów powinna dotrzeć do nich jak najwcześniej, tak, by mieli możliwość się nad nią **zastanowić, skonsultować** – z rodziną czy znajomymi.

Jeśli już uda się zaprosić kogoś na spotkanie trzeba **poświęcić mu tyle czasu, ile to potrzebne** – a to będzie za każdym razem inna pula czasu – seniorzy to niejednorodna grupa, wśród której znajdują się zarówno cyfrowi 60 latkowie jak i długowieczni seniorzy, którzy nie mieli nigdy styczności z komputerem. Spotkanie, które realizujemy zgodnie z napiętym harmonogramem czasowym trudno będzie przeprowadzić dla grupy seniorów.

b) Gdzie i jak?

Kierując działania do seniorów, trzeba wziąć pod uwagę stopień ich aktualnej aktywności społecznej. Wśród osób, z którymi mieliśmy styczność, znajdowały się zarówno osoby bardzo aktywne społecznie, jak i zupełnie nieaktywne. W zależności od tego, jaka to grupa, działania do nich kierowane także muszą być zróżnicowane. Przede wszystkim jednak inny musi być **sposób dotarcia**!

W naszym projekcie staraliśmy się docierać możliwie szeroko i różnymi kanałami, tak, by dostosować się do tego wewnętrznego zróżnicowania grupy seniorów.

Statystyki odwiedzin strony internetowej i profilu na Facebooku oraz zgłoszenia za pomocą formularza internetowego pokazują, że **część seniorów faktycznie korzysta z narzędzi internetowych, ale nie może być to jedyny kanał komunikacji.**

Najbardziej efektywnym sposobem włączania seniorów w proces budżetu partycypacyjnego było **włączanie się w organizowane już dla nich przez inne instytucje spotkania**. W ten sposób przełamywaliśmy **jedną z podstawowych barier – zaufania**, polegając na autorytecie (znajomości) organizacji, co miało największe znaczenie w przypadku tych najmniej aktywnych osób. W naszym projekcie najbardziej sprawdziła się współpraca **z sieciami bibliotek, domami kultury i domami dziennego pobytu.** Współpraca z organizacjami skupiającymi seniorów i instytucjami kierującymi działania do seniorów pozwala osiągać znacznie lepsze rezultaty niż organizacja spotkań otwartych (warto korzystać z sieci UTW!).

Choć wydaje się to oczywiste, warto też podkreślić, że ogromne znaczenie ma dla seniorów **kwestia dostępności placówek, gdzie organizowane są spotkania**. Jeśli zagłosowanie w budżecie partycypacyjnym oznacza konieczność pokonania dużej odległości, senior na 100% zrezygnuje z udziału, także w przypadku tych bardziej aktywnych osób, kiedy do odległości dochodzą **problemy zdrowotne powodujące ograniczenia w mobilności** (w naszym projekcie jeden z projektodawców miał realny problem z dojazdem na prezentację swojego projektu i tylko dzięki naszemu wsparciu zdecydował się na nią pojechać).

Wielu seniorów, w tym projektodawcy naszego projektu, podkreślali, że w przypadku najmniej mobilnych i aktywnych osób, najlepszym sposobem dotarcia do seniorów jest **informacja wrzucona do skrzynki pocztowej** – takiego komunikatu nie sposób przegapić.

Materiały graficzne i treści muszą być jednak dostosowane do odbiorcy. Zarówno ewaluacja budżetu partycypacyjnego, jak i nasz projekt, pokazują, że nieukierunkowany komunikat nie trafia do seniorów.

Kiedy mówimy o **najmniej aktywnych seniorach, kluczowe staje się dotarcie do nich i przełamanie braku zaufania.** Tutaj sprawdzają się **liderzy społeczni**. Seniorzy współpracujący z nami w projekcie mają swoje sieci kontaktów, w których kolejni seniorzy mają także swoje sieci kontaktów. Bezpośrednia komunikacja i marketing szeptany sprawdza się najlepiej.

W przypadku włączania seniorów nie tylko w sposób bierny – w głosowanie, ale także w sposób czynny – w przygotowywanie projektów, konieczne jest poświęcenie czasu na przygotowanie **generatorów pomysłów, z których najskuteczniejsze będą dedykowane tej grupie mieszkańców.**

c) Co?

Kierując konkretne działania do seniorów, warto **wziąć pod uwagę ich naturalną aktywność** – wykorzystywać miejsca, gdzie pojawiają się na co dzień – w bibliotekach, domach kultury, przychodniach, sklepach – tam zostawialiśmy materiały promocyjne.

Mimo tego, **że zajęcia komputerowe** stały się już dostępne dla starszych warszawiaków, ta forma aktywności wciąż przyciąga chętnych, także w naszym projekcie cieszyła się stosunkowo dużą popularnością. Zajęcia komputerowe pozwalają poza tym zapoznać seniorów z nie do końca intuicyjną **stroną www budżetu partycypacyjnego.**

Zajęcia komputerowe mogą stanowić haczyk, który pozwoli nam zainteresować seniorów, którzy nie zgodziliby się na udział w spotkaniu dot. stricte **tematyki partycypacji, która jest dla nich często mało atrakcyjna i niezrozumiała.** Warto więc włączać ją w inne działania, które są atrakcyjne i naturalnie przyciągają seniorów.

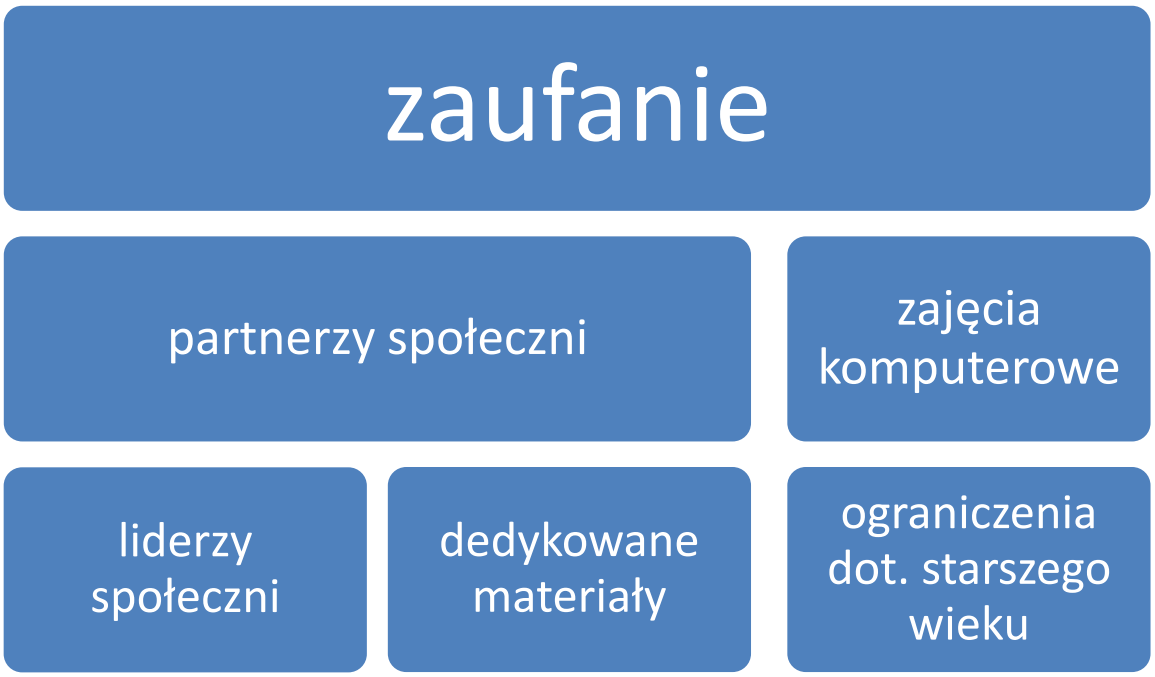

7. Zestawienie działań podjętych w ramach projektu wraz z liczbą uczestników

Rodzaj zajęć	Odbyły się	Miejsce	Prowadzący	Liczba uczestników działań
SPOTKANIA INFORMACYJNE				
Zajecia Komputerowe Wola	2017-10-10	Fundacja Jeden Muranów	Julita Goprz Stasiak	**4**
Zajecia Komputerowe Wola	2017-11-10	Fundacja Jeden Muranów	Julita Goprz Stasiak	6
Spotkanie informacyjne Wola	2017-11-14	Fundacja Jeden Muranów	Anna Żelazowska-Kosiorek, Marek Ślusarz, Aleksandra Strejmer	9
Spotkanie informacyjne Śródmieście	2017-11-16	Dom Kultury Śródmieście	Anna Żelazowska-Kosiorek, Marek Slusar	8
Zajecia Komputerowe Wola	2017-11-17	Fundacja Jeden Muranów	Julita Goprz Stasiak	11
Spotkanie informacyjne Wola	2017-11-21	Fundacja Jeden Muranów	Anna Żelazowska-Kosiorek, Marek Ślusarz	3
Spacer Badawczy Śródmieście	2017-11-22	Skwer Oleandrów	Marek Ślusarz	3
Spotkanie informacyjne Śródmieście	2017-11-23	Klub Wzajemnej Pomocy "AS" SBM Torwar	Anna Żelazowska-Kosiorek	6
Zajecia Komputerowe Śródmieście	2017-11-24	DKŚ Foksal	Julita Goprz Stasiak	4
Spotkanie informacyjne Śródmieście	2017-11-27	Dom Kultury Śródmieście	Anna Żelazowska-Kosiorek, Marek Slusarz, Aleksandra Strejmer	35
Spotkanie informacyjne Śródmieście	2017-11-28	Fundacja Fundusz Współpracy	Anna Żelazowska-Kosiorek, Marek Slusarz, Aleksandra Strejmer	1
Spacer Badawczy Wola	2017-11-29	Otwarta Kolonia	Marek Ślusarz	5

Spotkanie informacyjne Wola	2017-11-30	Fundacja Jeden Muranów	Anna Żelazowska-Kosiorek	5
Zajecia Komputerowe Śródmieście	2017-12-01	DKŚ Foksal	Julita Goprz Stasiak	5
Zajecia Komputerowe Wola	08.12.2017	Fundacja Jeden Muranów	Julita Goprz Stasiak	5
Spotkanie informacyjne Wola	2017-11-28	Spotkanie na Redutowej	Anna Żelazowska-Kosiorek, Marek Ślusarz	13
Zajecia Komputerowe Śródmieście	2017-12-11	Fundacja Jeden Muranów	Julita Goprz Stasiak	7
Zajecia Komputerowe Śródmieście	2017-12-15	Fundacja Jeden Muranów	Julita Goprz Stasiak	4
			liczba uczestników działań projektowych	134
		GENERATORY		
Generator pomysłów do BP - Warsztat Warszawski	2018-01-03	Warsztat Warszawski	Marek Ślusarz	4
Generator pomysłów do BP - Fundacja Jeden Muranów	2018-01-04	Fundacja Jeden Muranów	Marek Ślusarz	4
Generator pomysłów do BP - Kawiarnia Międzypokoleniowa	2018-01-08	Kawiarnia Międzypokoleniowa	Marek Ślusarz	2
Generator pomysłów do BP - Biblioteka ul. Redutowa	2018-01-09	Bilioteka ul. Redutowa	Marek Ślusarz	10
Generator pomysłów do BP - Dom Kultury Śródmieście	2018-01-11	Dom Kultury Śródmieście	Marek Ślusarz	4
Generator pomysłów do BP - Biblioteka ul. Czerniakowska	2018-01-16	Biblioteka ul. Czerniakowska	Marek Ślusarz	2
Wskaźnik uczestników do 31.12.2017r.				
liczba uczestników działań projektowych				134
liczba seniorów, do których dotarliśmy przez				94

ankiety - Śródmieście				
liczba seniorów, do których dotarliśmy przez ankiety - Wola				44
liczba seniorów 60+ zgłoszonych przez formularz internetowy				11
liczba wolontatiuszy 60+				4
liczba wyświetleń strony budzetseniora.pl				100
liczba odbiorców działań promocyjnych na profilu fb				60

LISTA UCZESTNIKÓW DODATKOWYCH WYDARZEŃ INFORMACYJNO-PROMOCYJNYCH				
Spotkanie informacyjne dla przedstawicieli rad osiedli Śródmieście	2017-11-20	Fundacja Jeden Muranów	Marek Ślusarz, Aleksandra Strejmer	10
Spotkanie informacyjne podczas II Seminarium Rad Seniorów	2017-11-20	Centrum Promocji Kultury Podskarnińska	Aleksandra Strejmer	50
Spotkanie informacyjne w CPK Śródmieście obecnych było 15 osób	2017-10-10	Domu Dziennego Pobytu przy ul. Górnośląskiej 39	Edyta Jaczewska	15
Spotkanie Wolskiej Rady Seniorów		Fundacja Jeden Muranów	Marek Ślusarz	14
Spotkanie partnerstwa Przepis na Muranów	2017-10-26	Fundacja Jeden Muranów	Marek Ślusarz	12
W ramach konkursu na wsparcie inicjatyw sąsiedzkich "Nasz Muranów", gdzie operatorem było Muzeum Historii Żydów Polskich Polin we współpracy z Partnerstwem Przepis na Muranów mieszkańcy Muranowa realizowali pięć mini projektów - do nich skierowana promocja	2017-10-01	różne miejsca	Marek Ślusarz	104
Wybory członków zespołu budżetu partycypacyjnego na Woli	2017-11-01	CKS	Marek Ślusarz	40

Gwiazdki podwórkowe	2017grudzień	Muranów	Marek Ślusarz	112
Szycie elektroniki to warsztat dla seniorów w Fundacji Jeden Muranów	2017grudzień	Fundacja Jeden Muranów	Marek Ślusarz	10
łącznie				**814**
		MINIPROJEKTY		
spotkanie organizacyjne	2018-02-06	Fundacja Fundusz Współpracy	Aleksandra Strejmer	8
szkolenie z realizacji projektów	2018-03-21	Fundacja Fundusz Współpracy	Sylwia Krzyżanowska	10
spotkanie organizacyjne	2018-04-05	ul. Górnośląska 39 DDP	Edyta Jaczewska	5
wycieczka do Centrum Nauki Kopernik	2018-05-19	CNK	Daria Piątkowska	10
wykład p. Lecha Gruszczyńskiego	2018-05-24	ul. Górnośląska 39 DDP	Aleksandra Strejmer	9
spotkanie z Marzanną deLatour	2018-06-04	Spółdzielnia Socjalna WOLA	Marek Ślusarz	10
realizacja filmu	2018-07-03	Spółdzielnia Socjalna WOLA	Marek Ślusarz	7
		ETAP GŁOSOWANIA		
spotkanie informacyjne	2018-06-23	Klubokawiarnia międzypokoleniowa	Marek Ślusarz	15
spotkanie informacyjne	2018-06-25	Spółdzielnia Socjalna WOLA	Marek Ślusarz	10
spotkanie informacyjne	2018-06-26	Biblioteka na Redutowej	Marek Ślusarz	14
spotkanie informacyjne	2018-06-28	ul. Górnośląska 39 DDP	Aleksandra Strejmer	9
liczba uczestników spotkań informacyjnych w etapie głosowania				**48**